

AMÉLIE

Jean-Pierre Jeunet

Curs 2002-2003

Sinopsi

Amélie és una noia molt imaginativa que treballa de cambrera en un bar de Montmartre. Tot i dur una vida senzilla, no és una noia com les altres. Ha viscut des de la mort de la seva mare a la plaça de Notre Dame fins a la total dedicació afectiva del seu pare per un gnom de jardí. De sobte, als vint-i-dos anys, Amélie descobreix el seu objectiu a la vida: arreglar la vida dels altres. Inventarà tota mena d'estratègies per intervenir, sense que se'n adonin, en la vida de les persones del seu entorn, no oblidant les seves pròpies satisfaccions vitals.

GUIA DIDÀCTICA - SECUNDÀRIA**Títol original:** Le fabuleux destin d'Amélie Poulain**Direcció:** Jean-Pierre Jeunet**Guió:** Guillaume Laurant i Jean-Pierre Jeunet**Producció:** J.M. Deschamps i Claudie Ossard; França, 2000**Muntatge:** Hervé Schneid**Música original:** Yann Tiersen**Efectes visuals:** Alain Carsoux**Interpretació:** Audrey Tatou (Amélie Poulain), Mathieu Kassovitz (Nino Quincampoix), Rufus (Raphaël Poulain), Lorella Cravotta (Amandine Fouet), Serge Merlin (Raymond Dufayel), Jamel Debbouze (Lucien), Isabelle Nanty (Georgette)**Durada:** 120 minuts**Versió:** francesa, subtítolada en castellà**1**

Objectius pedagògics

- Analitzar la forma de vida a les grans ciutats i l'evolució d'aquesta durant els últims anys.
- Reconèixer els problemes d'inserció social d'algunes persones dins la societat.
- Apreciar els recursos narratius, visuals i sons emprats a la pel·lícula.
- Analitzar el comportament i les motivacions dels principals personatges i l'evolució de les relacions entre ells.
- Reconèixer la importància del cinema com a instrument i com a mitjà per criticar diversos aspectes de la societat.

- Identificació de les conseqüències que deriven de viure als grans nuclis urbans de població.
- Anàlisi de la forma del film: narració, enquadraments, interpretació, música, efectes visuals...
- Valoració del film com una faula moral crítica amb el món contemporani.

Actituds

- Valoració crítica de les relacions interpersonals a les grans ciutats en una època marcada per les noves tecnologies de la comunicació.
- Desenvolupar una actitud crítica al voltant del tipus d'humor a Amélie i reconèixer-hi una voluntat crítica final.

Procediments

- Comprensió del context familiar i social en què ha viscut Amélie Poulain.

Mare Teresa de París

El dia a dia a les grans ciutats és un gran pes que han de suportar molts dels seus habitants. La rutina d'haver d'anar a treballar, fer el mateix trajecte en mitjà de transport, trobar-te amb la mateixa gent i veure que res no passa d'especial marquen la quotidianitat urbana de cada habitant. Per combatre això, Amélie Poulain, una jove francesa que, si en alguna cosa s'ha caracteritzat la seva vida fins ara és que ha viscut esdeveniments que poques persones puguin haver experimentat —veure com el seu peix marxa de la peixera o com la seva mare moria a la plaça de Notre Dame—, decideix un dia d'estiu consagrar la seva vida a donar caliu, alegria i frescor —en fi, a donar vida— al dia a dia dels seus veïns i persones del seu entorn. I per a aquesta tasca no tria un dia qualsevol. És concretament el 13 d'agost de 1997, dia que van morir Lady Di i la Mare Teresa de Calcuta, quan Amélie comença a interferir positivament en les avorrides vides dels altres. D'aquesta manera, personatges com la portera aficionada al vi de Porto, la hipocondríaca dona que treballa a l'estanc o el pintor d'ossada fràgil, veuen com a partir d'un fet causat per la protagonista principal es desencadenen una sèrie d'esdeveniments que donen interès al seu dia a dia. A partir de llavors, l'estanquera tornarà a la feina cada dia amb l'esperit renovat per saber què li depararà la nova jornada laboral. Amélie intentarà per tots els mitjans posar un somriure en aquelles vides on regna la tristesa i la monotonia. La cambrera dedicarà la seva vida als altres, sense oblidar els petits plaers que per a ella resulta passejar per París o posar la mà al sac dels llegums.

La data del 13 d'agost també marca les dues parts

ben diferenciades de què consta Amélie. Així, a la primera part entrem a conèixer com ha estat la vida de la nostra protagonista fins aquell dia. Es tracta d'un retrat vital vertiginós, ja que Amélie ha estat una noia a qui han passat moltes coses. A la segona part de la pel·lícula ja passem a contemplar la nova vida d'Amélie —és en aquest moment quan la protagonista pronuncia la seva primera frase al film—, aquella que està dedicada a fer feliços als altres. “La primera part dura uns vint minuts i després comença la història: just el contrari del que s'ensenyava a les escoles de cine. Em feia por que els espectadors perdessin l'interès i per això vaig afegir la frase ‘canviarà el seu destí tot i que ella no ho sap’ en definir Amélie per avisar que sí que hi ha història” afirma Jeunet.

El destí de la protagonista es veurà transformat a partir del contacte amb el personatge de Nino, un noi una mica estrany que treballa en un túnel del terror i en un sex-shop per poder tirar endavant. Com Amélie, Nino també dedica el seu temps de lleure a ocupacions curioses: col·lecciona les fotografies abandonades per la gent als fotomatons de barri i en busca desesperadament els autors. La seva relació es convertirà en un joc on un haurà de descobrir l'altre.

En relació a les particularitats personals de Nino i a la presència de més de vint secundaris, Jeunet ens presenta una galeria de freaks, que sembla no acabar-se, i que destaquen per la varietat de físics, caràcters, gustos i aficions, un elenc de personatges que semblen agafats prestats de les pel·lícules de René Clair o Jacques Tati (👉1). Personatges que són molt rics per tot allò que són i que fan i, que per una raó o altra, s'han vist empassats per la monotonia. L'humor que desprèn la pel·lícula també està en deute amb el cinema que van propugnar aquests dos grans directors francesos. Unes situacions còmiques, o gags, com es coneix generalment, que ratllen el surrealisme, és a dir, situacions on el fet humorístic pretén comprendre el sentit últim de la realitat, més enllà de la raó i dels sentits. Una realitat crítica s'amaga darrere la realitat aparent sota la màscara del somni, l'al·lucinació o l'atzar. Aquesta falla surrealista conté una crítica crua del món actual. Els valors morals de la societat

estan en crisi. L'actitud d'Amélie és una resposta ofensiva a la manca d'esperit solidari i d'energia vital en l'ésser humà. Així, l'intent de suïcidi del peix s'ha d'entendre com l'ànsia de llibertat de l'animal, tot el dia empresonat dins el vidre de la peixera.

Tanmateix, la pena de la portera del bloc on viu la nostra protagonista per l'abandonament del seu marit és tan gran que produeix fins i tot la dissecció del seu gos.

Un conte parisenc

Amélie és una pel·lícula realitzada al marge de les grans operacions de la indústria cinematogràfica. Es tracta d'una història intimista, que ens mostra la vida d'una noia i l'objectiu que s'hi marca un bon dia. Jean-Pierre Jeunet ens presenta un conte que presenta tots els elements indispensables. El més important de tots és la màgia, que fa semblar que molts dels fets del film esdevinguin segons la voluntat de la protagonista. Perquè a la vida l'atzar apareix moltes vegades per si sol, però en moltes altres també cal buscar-lo. No n'hi ha prou que esperem que una força superior faci les coses per nosaltres. Un altre món millor és possible si cadascun de nosaltres hi posa de la seva part. I això és el que fa Amélie. De fet, la primera part de la pel·lícula ja genera per atzar, per l'atzar de la vida que l'ha portat a viure tant, que Amélie, amb vint-i-dos anys, sigui com sigui i emprengui la seva particular missió. La vida de cadascun de nosaltres consta d'una sèrie d'esdeveniments no controlables que ens fan prendre decisions i que marquen el nostre futur. Un altre dels factors que reforça la idea de conte, de faula positiva, a Amélie és el tractament visual de les imatges i del treball acurat dels diferents departaments. "Buscàvem una explosió de color", afirma Jeunet en clara referència a la tonalitat general del film, en un evident intent d'assimilació a la dels contes. En aquest aspecte va ser necessari fins i tot fer modificacions digitals per afegir núvols al cel blanc de París. El director francès va cercar imatges d'allò que més l'atreia de la capital francesa. Els altres departaments del film també van estar orientats a crear un París imaginari. Així, com ja hem comentat, Yann Tiersen va compondre alguns temes que contribueixen de manera excel·lent a crear aquesta atmosfera irreal i onírica. Jeunet va decidir rodar en exteriors i per això "vam retirar els cotxes (que fan

semblar, de París, un gran pàrquing) i vam posar cartells de colors al metro". Els encarregats de vestir van controlar que tota la roba, inclosa la dels nombrosos extres, fos càlida. El departament dels efectes visuals també va tenir molta feina per dotar de màgia el film. Escombrats, imatges accelerades, efectes especials..., són abundants en un muntatge que no dona lloc al respir. De la mateixa manera que Amélie no deixa que els seus veïns caiguin en la desesperació de la rutina, Jeunet aconsegueix captar l'atenció de l'espectador durant dues hores.

La màgia de la pel·lícula s'ha traslladat a la més pura realitat, i el bar –Des 2 Moulins– on treballa Amélie i on transcorren algunes de les seqüències s'ha convertit en un lloc de peregrinació de tothom qui ha quedat meravellat amb les aventures de la cambrera. Un dels forns del barri comercialitzava barres de pa amb el nom de la protagonista. Fins i tot el president Jacques Chirac va voler veure la cinta i que tot el món sabés que l'ha havia vista.

 1 René Clair (1898-1981) fou un cineasta francès interessat a centrar la seva atenció poètica cap allò real convertint la poesia en quelcom popular, no restringit només a una elit. A algunes de les seves pel·lícules —La Tour, Bajo los techos de París, El millón—, crea un personal món de fantasia, optimisme lúcid, tendresa i humanitat; amb això, pretén retornar la noblesa i la riquesa humana a la felicitat de la gent més senzilla, a les aventures sentimentals més mínimes. Va concebre totes les seves pel·lícules com un homenatge permanent al cinema dels pioners, és a dir, Mèlies, Max Linder, Griffith, Chaplin, Keaton, etc. Jacques Tati (1907-1982), actor i realitzador francès, va plantejar una concepció de l'efecte còmic molt agosarat on el pla s'exagera en els gestos, els objectes i els instants, la banda sonora treu a la paraula la seva dimensió expressiva i transforma en llenguatge els sons i els sorolls. D'humor innovador, burlesc, Tati intenta riure i riure's del món tal i com és. "Vull que el gag posseeixi el màxim d'autenticitat". Són el món, la vida i la societat els qui ofereixen aquests gags a aquells que saben veure'ls. Día de fiesta, Las vacaciones de Mr. Hulot o Tráfico són alguns exemples de la seva poesia i de la seva felicitat per viure.

Proposta d'activitats

- Valorar la influència que suposa per a les persones viure en una gran ciutat.
- Entendre les relacions i el comportament de cadascun dels personatges descrivint-ne el caràcter i estil de vida.
- Determinar els mitjans expressius, formals i tècnics emprats a la pel·lícula per tal de dotar-la d'una personalitat unitària i coherent.

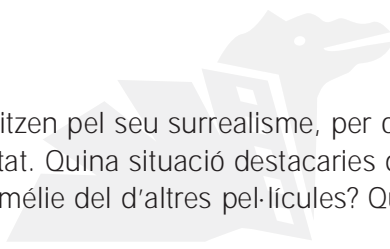
Temes per al debat

- El món de la vida quotidiana a les grans ciutats: avantatges i inconvenients.
- Les accions i els pensaments dels diferents personatges de la pel·lícula i la seva filosofia de vida.
- Amélie com una crítica del món actual. En quins aspectes se centra aquesta crítica?

- París és una ciutat, que, pel seu clima, la seva arquitectura i les seves persones, resulta ben distant del París que ens mostra Jean-Pierre Jeunet a Amélie. Quines són les semblances i les diferències que hi trobes entre les dues? Amb quina finalitat se'ns presenta així la capital francesa? Quin aspecte destacaries de la ciutat per sobre de tots?

- Amélie decideix, a partir d'un dia, ajudar a ser feliç la gent que l'envolta i amb qui comparteix, amb més o menys intensitat, el dia a dia. Quina és, segons la teva opinió, el gest que més us ha agradat d'Amélie envers una altra persona? Per què? Quins canvis experimenten o quin camí pren la vida dels personatges del seu entorn? Tots els canvis que introdueix Amélie acontenten les persones a qui van dirigits? Si la resposta és negativa, explica el cas on no sigui així.

- La primera part del film és una retrospectiva al voltant dels primers vint anys en la vida de la cambrera de Montmartre. Amb quin objectiu creus que se'ns ha presentat amb aquest muntatge d'aquesta primera part? Com definiries la vida d'Amélie fins llavors? Creus que és una noia com les altres? Per què?

- La vida actual a les grans ciutats és ben diferent a la que planteja Jeunet al film. La relació entre les persones és més freda, sobretot amb l'existència cada cop més massiva de mitjans de comunicació que resten importància a les relacions directes interpersonals. Quins avenços han ocasionat aquesta pèrdua del contacte entre la gent? Analitzeu els pros i els contres de la situació actual. Creus que el món que presenta el director d'Amélie és possible? Quin efecte creus que genera el dia a dia, el treball quotidià, la rutina en les persones?

- Alguns crítics van censurar la pel·lícula per considerar que no hi havia ni marques ni reflexos de la realitat multiracial parisenca. A què creus que es refereixen aquests crítics? Creus que tenen raó? Per què?

  - “Als Estats Units s’ha de lluitar molt per poder mantenir les teves idees”, afirma Jean-Pierre Jeunet en referència a la seva experiència rodant pel·lícules al país americà. Què creus que signifiquen les paraules de Jeunet? Hi estàs d’acord? Per què? Si tinguessis un projecte de pel·lícula per filmar on preferiries fer-ho, a Europa o als Estats Units? Raona la teva resposta.
- 6
-
- Les situacions còmiques es caracteritzen pel seu surrealisme, per ocórrer en situacions extravagants difícils de concebre en la realitat. Quina situació destacaries de totes les que mostra el film? Com diferenciaries l’humor d’Amélie del d’altres pel·lícules? Quin prefereixes? Per què?

  - Les següents preguntes es refereixen a una crítica d’Amélie apareguda a la revista Positif i van dirigides a aquells alumnes de llengua francesa:
    - Per què es diu que Jeunet no està a la moda dins el cinema francès? Què suposa Amélie dins de la seva carrera cinematogràfica?

    - Amb quina altra professió, i per què, és comparada la feina del director francès?

    - Quines connotacions presenta la relació d’Amélie i Nino?

Sinopsi

Amélie és una noia molt imaginativa que treballa de cambrera en un bar de Montmartre. Tot i dur una vida senzilla, no és una noia com les altres. Ha viscut des de la mort de la seva mare a la plaça de Notre Dame fins a la total dedicació afectiva del seu pare per un gnom de jardí. De sobte, als vint-i-dos anys, Amélie descobreix el seu objectiu a la vida: arreglar la vida dels altres. Inventarà tota mena d'estratègies per intervenir, sense que se'n adonin, en la vida de les persones del seu entorn, no oblidant les seves pròpies satisfaccions vitals.

PROGRAMA DE MÀ - SECUNDÀRIA

Títol original: Le fabuleux destin d'Amélie Poulain

Direcció: Jean-Pierre Jeunet

Guió: Guillaume Laurant i Jean-Pierre Jeunet

Producció: J.M. Deschamps i Claudie Ossard; França, 2000

Muntatge: Hervé Schneid

Música original: Yann Tiersen

Efectes visuals: Alain Carsoux

Interpretació: Audrey Tatou (Amélie Poulain), Mathieu Kassovitz (Nino Quincampoix), Rufus (Raphaël Poulain), Lorella Cravotta (Amandine Fouet), Serge Merlin (Raymond Dufayet), Jamel Debbouze (Lucien), Isabelle Nanty (Georgette)

Durada: 120 minuts

Versió: francesa, subtitulada en castellà

Els ulls de Tatou

Audrey Tatou és Amélie. Seguint el mateix camí que a la pel·lícula, aquesta actriu francesa va aconseguir el paper protagonista gràcies a la renúncia d'Emily Watson –actriu en un primer moment escollida per Jeunet per protagonitzar Amélie– a abandonar el seu país durant un llarg període de temps. A més a més, els pocs assajos realitzats amb l'actriu anglesa van acabar de convèncer el director. “Vam fer lectures en francès i em vaig adonar que en aquell idioma Emily perdria la meitat del seu talent”. Estudiant d'una prestigiosa escola que forma actors i actrius de teatre, Audrey Tatou ja s'havia fet un nom al cinema francès amb el seu paper a Venus, salón de belleza, de Tonie Marshall, que li va valer un Cesar, l'equivalent de l'Oscar a França, a la Millor Actriu Revelació. Jeunet la va escollir a partir del cartell del seu film anterior, i ens explica el cartell de la seva pel·lícula, on es contempla un rostre perfecte i la potencialitat d'una mirada: “Em va fascinar el seu aspecte. Té uns ulls tan grans que molta gent em pregunta si també són un efecte especial”, assegura Jeunet.

La jove actriu francesa no difereix gaire en caràcter de la màgica Amélie. Molt múrria en les seves

declaracions, Tatou explica que “en arribar a París no sabia què fer amb la meua vida. Com que de petita volia ser científica –la meua mare deia que abans m'interessaven les mones i que ara només faig moneries–, m'agradaven les matemàtiques. Després vaig voler fer quelcom proper a l'art: lletres em semblava més artístic. Però no era per a mi. Tampoc sóc una cinèfila”.

Una música de somni

L'èxit de crítica i públic d'Amélie també ha relançat la carrera d'un músic que fins ara, i malgrat els seus magnífics treballs discogràfics, havia passat totalment desapercebut per a la gran majoria. Estem parlant de Yann Tiersen. La música d'aquest virtuós francès del piano –també del de juguina–, del violí, l'harmònica o la mandolina és el perfecte acompanyament a la imageria visual de Jeunet. Les seves notes musicals creen l'atmosfera idònia per retratar les aventures de l'entremaliada i altruista Amélie.

No és la primera participació de Tiersen en una banda sonora cinematogràfica. Anteriorment alguns dels seus treballs ja havien trobat cabuda a films com La vida soñada de los ángeles, d'Erick Zonca, i Alice et Martin, d'André Téchiné. Amant des de la

música clàssica fins al rock, Tiersen cavalca en els sentiments més colpidors, creant atmosferes barroques, algunes irrealment marcades per un to introspectiu. Però també guarda racons per a una música de vessant més lúdic, algunes vegades propera a l'espectacle circense o d'altres a la cançó de bressol.

Sense temps per pair la bellesa del seu últim disc, *L'absente*, Tiersen torna amb força per musicar *Amélie*. Per a aquest projecte es val de composicions recuperades d'antics treballs –*Rue des cascades*, *Le phare*– i d'altres realitzades expressament. I és que l'ocasió s'ho val: Tiersen fa cine per a melòmans, o música per a cinèfils, és igual.

Opinions del director

"Tenía muchas ideas para las escenas, situaciones y personajes pero no terminaba de dar con un denominador común [...]. Todas las anécdotas que había recogido eran suficientes para hacer cuatro o cinco películas. Y de repente, mientras daba vueltas a esas ideas, cayó el tema como una fruta madura. Parecía obvio. El denominador común era la chica que decide cambiar la vida de los demás".

"Tras la oscuridad de *La Ciudad de los niños perdidos* y la violenta acción de *Alien* me parecía que no había hecho una película realmente positiva y era algo que me interesaba. Construir en lugar de destruir se presentaba como un reto interesante. A estas alturas de mi vida y de mi carrera quería hacer un film alegre, un film que haga soñar a la gente, que les dé placer...".

J.P. Jeunet

La crítica opina

"Jeunet reivindica un cine francés popular y populista, exento de los mohines del moderno cine de autor galo. Después de un prólogo espectacular, que resume la infancia y la juventud de *Amélie* con la magia de un ejercicio de estilo de Queneau, Jeunet nos conduce a un París de ensueño. Como un personaje de Frank Capra vestido de Audrey Hepburn, *Amélie* decide redimir su soledad ayudando a los demás. Nada más lejos de la intención de Jeunet que resultar sentimental, entendido por sentimental como la explotación deshonesto de los sentimientos del público".

Sergi Sánchez, *Fotogramas*, octubre de 2001

"El nostre àngel té cara de lluna plena, inacabables ulls negres, celles contorsionistes, cabells de Louise Brooks, llavis de pètal i graciosos nas arromangats. I aparenta una fragilitat de porcellana. Li agrada trencar el caramel de la crema catalana amb la cullera, gaudeix ficant la mà en sacs de llegums, la captiva fer saltar pedres sobre les aigües del canal de Saint Martin [...]. Després de la foscor d'*Alien Resurrección*, Jean-Pierre Jeunet ha buscat un dia assolellat amb una Audrey Tatou perfecta en el paper de celestial heroïna".

Nando Salvà, *El Periódico*, octubre de 2001

Filmografia de Jean-Pierre Jeunet:

L'évasion (1978); *Le Manège* (1980); *Le Bunker de la dernière rafale* (1981); *Pas de repos pour Billy Brakko* (1984); *Foutaises* (1989); *Delicatessen* (1991); *La ciudad de los niños perdidos* (1995); *Alien resurrección* (1997); *Amélie* (2001).